

Askur Alas: Estonia laiendamise kuubik – abort!

Estonia monstrumpojale ja lollile kuubikule tuleb teha abort. Riigikogu kultuurikomisjoni esimehe, sündinud keskerakondlase Aadu Musta tegevus Estoniale kõrvale sellest suurema "poja" väljapressimiseks ilmselges olukorras, et seda ei ole võimalik teha, on kõlvatu ja rumal. Reporter Askur Alas heidab valgust, miks asi pekkis on.

Estonia laiendamine? Kõlvatu, sest eksperthinnangute järgi see kõrvalhoone kerkida ei saa, mistõttu sellise projekti pushimine pole mitte Estonia toetamine, vaid sellele vastu töötamine. Rumal, sest paistab, et Musta-Aadul puudub funktsionaalne lugemisoskus.

Musta-Aadu funktsionaalse lugemise oskuse puudumist näitab see, et ta ei suuda aru saada, et sellist maja ei saa ega tohigi ehitada, kui tahame, et Tallinna vanalinn jääks UNESCO maailmapärandi nimekirja.

Estonia uuest majast on räägitud juba kaua. Nüüd on juhtunud kaks asja: riigikogu kultuurikomisjon pani Estonia juurdehitise esikohale viie kultuuriobjekti pingereas, mis riigilt peaks raha saama (jättes seejuures minu meelest olulise filmilinnaku projekti välja). Ja saatis need viis just praegu riigikokku vaatamata sellele, et Musta-Aadu juhitud komisjonil on must-valgelt ees kõikvõimalike ekspertide arvamused, mis laias laastus ütlevad nii: sellises mahus ja kujul nagu Estonia plaanib ja raha küsib, ei tohiks ükski terve mõistusega inimene sellega nõus olla. Ja väiksem maja Estoniale ei sobi, sel poleks lihtsalt mõtet. Ta peab parema saali vajadustest lähtuvalt olemasolevast kõrgem olema, seda ei saa maa alla ehitada.

Musta-Aadu funktsionaalse lugemise oskuse puudumist näitab see, et ta ei suuda aru saada, et sellist maja ei saa ega tohigi ehitada, kui tahame, et Tallinna vanalinn jääks UNESCO maailmapärandi nimekirja, et ei rikutaks absoluutselt kõikvõimalikke muinsuskaitse põhimõtteid, et vaateid vanalinnale ei takistaks massiivne koloss, et alles jääks avalik ruum ja maa sisse lõhkumata kultuuripärand.

elu24.ee

Eesti Draamateater
Estonia teater
Teater

Mina olen asjassepuutuvate ametkondade materjalipaki välja nõutanud ja läbi lugenud. Vaatame siis, millele Musta-Aadu pihta pole saanud.

Kõigepealt baasfaktid: juurdeehitis on kavandatud riikliku kultuurimälestisena kaitse all oleva teatrihoone loodepoolse fassaadi ette, lõhkudes osa ajaloolist fassadi, bastionaalkindlustuste alale, hävitades seni 90% ulatuses säilinud kindlustused, ja Tallinna vanalinna muinsuskaitsealale, ajaloolise Uue turu asemele.

Säästmaks lugejat telliskivi paksuse materjali läbihekseldamisest, toon ainult mõned ekspertarvamustes must-valgelt kirjas olevad punktid välja.

Mis siis valesti on?

Ekspertid ei pidanud võimalikuks nii suure juurdeehitise rajamist, kuna

see saaks toimuda ainult avaliku ruumi arvelt ja varasemate väärtuste kahjustamisega, sh kahjustades nii Estonia teatri kui Draamateatri, Tammsaare pargi, arheoloogiapärandi ja vanalinna olemasolevaid väärtusi.

Alale jäävad maa sees säilinud linnakindlustuste 16. sajandil ja 18. sajandil ehitatud osad ning juurdeehitise rajamisega need suuresti hävivad. See tähendab ilmselt kohe UNESCO maailmapärandi nimekirjast lahkumist.

Poolbastioni maa-alune osa on säilinud Estonia ja Draamateatri vahelises pargi osas terviklikult. Selle välisperimeetril kulgenud eskarpmüür on alles peaaegu kogu pikkuses ja kõrguses (vaid u 1 m keskmiselt kunagisest madalamaks lõhutud). Müür jätkub nii Vabaduse väljaku kui ka Virumäe suunas. See lõhutakse.

Teatri suuremahulise juurdeehitisega muudetakse olulisel määral Estonia teatri olemust, suletakse iseloomulikud vaated Estonia teatritele ja kõrval asuvale Draamateatritele, mis on riiklik mälestis.

Mäletavasti tahtis Viru Hotell laieneda Tammsaare parki, avalikule alale ja vanalinna kaitsevööndisse ning selle ebameeldiva "Viru Poja" arendajad saaksid nüüd võimaluse öelda, et kui Estonial lubatakse, siis lubatagu meil ka.

Juurdeehitus rikub ära Estonia teatri enda, sest osa Pärnu maantee poolsest fassaadist tuleb lammutada ja uus, kõrgem hoone varjutaks ajaloolist hoonet.

Olukorras, kus Tammsaare park kui juurdeehitise võimalik ala, on mõni aasta tagasi suuremahuliselt rekonstrueeritud, ei ole Estonia teatritele juurdeehitise kavandamine kooskõlas linnaruumi kestliku arendamise põhimõttega.

Uus Turg hävitatakse. See on mälupaik, kus 1905. aastal tapeti ligi 100 inimest ja 200 sai haavata.

Tammsaare park nuditakse ära. Takkaotsa avaks uusehitis taas tee Viru Poja ehitamisele. Mäletavasti tahtis Viru Hotell laieneda Tammsaare parki, avalikule alale ja vanalinna kaitsevööndisse ning selle ebaseadlik "Viru Poja" arendajad saaksid nüüd võimaluse öelda, et kui Estonial lubatakse, siis lubatagu meil ka, ning sellega kohtusse pöörduda. Siis ei jääks enam Tammsaare pargistki suurt midagi alles.

Ja see on väga lühike kokkuvõte.

Keskerakondlik jamps par excellence

Tagasi algusesse tulles meenutame, mida Musta-Aadu täpselt ütles (www.err.ee 08.08.2021): küll aasta pärast saab ikka ehitada küll, "kui erimeelsused lahendatud ning jõutud kokkulepeteni" ja seetõttu "poleks ei otstarbekas ega õige seda [pingerida] nüüd muutma hakata". Oleks küll otstarbekas! Ja nagu ütleb muinsuskaitseameti arheoloogiapärandi valdkonna juht Ulla Kadakas: "Estonia juurdeehituse teema ei ole "erimeelsus", vaid linnaehituslik ja muinsuskaitsealine küsimus."

See "erimeelsuste lahendamine" ehitusprojektide osas on teada-tuntud savisaarlik viis, et saada raha parteikassasse, meenutagem kriminaalasju, mis Keskerakonnaga on seotud.

Pangem Estonia kõrvale, kuni on mõistlik projekt olemas, ja andkem see raha parem filmilinnakule, mis on kohe valmis teostamiseks, mahuks olemasolevatele projektide juurde ja lisaks sellele, et eesti filmide ülesvõtmiseks ei peaks enam suvalist angaari rentima, kus puuduvad elementaarsed tingimused, tooks Eestisse ka raha ja feimi filmide näol nagu nt

"Tenet".

Toetan siin täiega komisjoni liikme Viktoria Ladõnskaja-Kubitsa (Isamaa) arvamust, et filmilinnaku ja Anu Raua Anu Raua keskus näol on tegu oluliste ja sümboolsete objektidega, mis omavad ka hariduslikku mõõdet. Ja rahaliselt oleks ka ok, tsiteeridas Viktoriat: "Samuti võimaldaksid objektide pingeritta lisamist ette nähtud rahalised vahendid." Ta oli ka vist ainsana komisjoni liikmetest "Estonia poja" vastu.

Polegi vaja prügimäele ehitada

Muidugi võib nõustuda [Estonia teatri](#) kunstilise juhi Aavo Volmeri seisukohaga (kultuur.err.ee 08.06.2021), et kuskile perifeeriasse ei ole mõtet [teatrit](#) ehitada. Volmer ütles, et [teater](#) peab olema kultuuritempel, mida ei ole võimalik ehitada prügimäele, vaid see tuleb ehitada keskusesse.

Seejärel mainib ta aga kahte asja:

- a) et avalik ruum kui kultuuri osa on väga tähtis (mistõttu tuleb ehitada juurdeehitis)
- b) ei ole leitud ühtegi sobilikku kohta (mistõttu tuleb ehitada juurdeehitis).

Kummagi väitega saa nõustuda.

Avalik ruum on loomulikult väga tähtis, eriti kesklinnas, kus maa on kulla hinnaga, aga kui avalik ruum täis ehitada, ei ole see avalik park, vaid avalik betooniga ümbritsetud ala.

Aga kui ühe ropsuga saaks mere äärsest alast korda ka Linnahall, pole ühtki takistust, et sinna ei võiks kujuneda kaasaegne, inimesesõbralik, merd ja vanalinna ühendav uus linnakese, kus Estonia on täpselt nii suur ja kõrge, kui vaja, ja kultuur vohab nagu ohakas.

Ja ei ole ju nii, et ühtegi muud kohta pole pakutud. Tsiteeriks Tallinna Sadama ametlik seisukohta projekti juurde: "Tallinna Sadamale oleks suur au, kui Vanasadama ala rikastaks tulevikus väärikas ja esinduslik kultuuriobjekt uue ooperimaja näol."

Pakutakse konkreetset kohta mere ääres, Linnahalli külje all. Ja

see ala araneb kiiresti: kultuurikilomeeter, avatav Loodemuuli promenaad kõigile jalutamiseks, valmiv sild üle Admiraliteedi basseini kanali, mõne aasta pärast käib sealt loodetavasti juba trammgi.

Miks mitte tõsiselt kaaluda seda mõtet? Laias laastus on sinnakanti Estonia ehitamist toetanud ka Musta-Aadu parteikaaslane, linnapea Mihhail Kõlvart. Muideks, see teeb Musta-Aadu tegevuse veelgi kummalisemaks - kui ta ütleb, et tulevikus saab erimeelsusest (Tallinnaga) lahendada, siis ehk loodab ta, et pärast kohalikke valimisi on teine linnapea...

Aga kui ühe ropsuga saaks mere äärsest alast korda ka Linnahall, pole ühtki takistust, et sinna ei võiks kujuneda kaasaegne, inimesesõbralik, merd ja vanalinna ühendav uus linnakese, kus Estonia on täpselt nii suur ja kõrge, kui vaja, ja kultuur vohab nagu ohakas.